

ZAMONAVIY PEDAGOGIK JARAYONDA O‘QITUVCHINING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI

Hasanova Sevinch Norjigit qizi

Samarqand davlat pedagogika instituti 1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada zamonaviy pedagogik jarayon sharoitida o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish bilan bog‘liq dolzarb muammolar ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Ta‘lim tizimida yuz berayotgan ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar, globallashuv jarayonlari va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi pedagog shaxsiga bo‘lgan kasbiy talablarni keskin oshirmoqda. Ushbu sharoitda pedagogning kasbiy kompetensiyasi ta‘lim sifati va samaradorligini ta‘minlovchi asosiy omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Maqolada kasbiy kompetensiyani rivojlantirishdagi asosiy muammolar, ularning kelib chiqish sabablari hamda muammoni bartaraf etishga qaratilgan samarali pedagogik yechimlar asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: kasbiy kompetensiya, zamonaviy pedagogik jarayon, pedagog shaxsi, kompetensiyaviy yondashuv, uzluksiz kasbiy rivojlanish, pedagogik refleksiya, innovatsion pedagogik texnologiyalar

KIRISH

Bugungi kunda ta‘lim tizimining rivojlanishi jamiyat taraqqiyotining strategik yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Globallashuv, raqamli texnologiyalar va axborotlashgan jamiyat sharoitida ta‘lim mazmuni, shakl va uslublari tubdan yangilanmoqda. Mazkur jarayon ta‘lim tizimida faoliyat yuritayotgan pedagoglarning kasbiy salohiyatiga bo‘lgan talablarning ortishiga olib kelmoqda.

Zamonaviy pedagog endilikda nafaqat bilim beruvchi, balki ta‘lim jarayonini loyihalovchi, o‘quvchilar shaxsini har tomonlama rivojlantirishga yo‘naltirilgan pedagogik muhitni

yaratuvchi yetakchi shaxs sifatida maydonga chiqmoqda. Shu sababli o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish masalasi pedagogika nazariyasi va amaliyotida dolzarb ilmiy muammo sifatida qaralmoqda.

ASOSIY QISM

Pedagogika fanida o'qituvchining kasbiy kompetensiyasi tushunchasi keng va ko'p qirrali mazmunga ega. Kasbiy kompetensiya pedagogning fan bo'yicha bilimlari, metodik tayyorgarligi, pedagogik mahorati, kommunikativ qobiliyatlari, axloqiy-irodaviy sifatlari hamda reflektiv faoliyatining uyg'unlashuvi natijasida shakllanadigan integral sifatdir.

Bugungi ta'lim tizimi pedagogdan doimiy o'z ustida ishlashni, yangiliklarni tez o'zlashtirishni va ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llashni talab etadi. Shu bilan birga, ta'lim jarayonining murakkablashuvi o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini muntazam rivojlantirib borishni zaruriyatga aylantirmoqda.

Zamonaviy pedagogik jarayonda o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish jarayoni bir qator muammolar bilan kechmoqda. Eng avvalo, an'anaviy o'qitish usullarining ustunligi pedagoglarning ijodiy va innovatsion faoliyatini cheklab qo'ymoqda. Bu holat ta'lim jarayonining samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, nazariya va amaliyot o'rtasidagi nomutanosiblik ham muhim muammo hisoblanadi. Pedagoglar yetarli nazariy bilimga ega bo'lsalar-da, real pedagogik vaziyatlarda ushbu bilimlarni qo'llashda qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining yetarli darajada tashkil etilmaganligi, malaka oshirish kurslarining ko'p hollarda formal xarakterga ega ekanligi pedagoglarning kasbiy o'sishiga to'sqinlik qilmoqda.

Yuqorida qayd etilgan muammolarni bartaraf etishda kompetensiyaviy yondashuvni ta'lim jarayoniga tizimli joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv pedagogning bilimlar majmuasini emas, balki amaliy faoliyatda samarali ishlash qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash maqsadida individual rivojlanish trajektoriyalarini ishlab chiqish, mentorlik va kouching tizimini joriy etish samarali natija beradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik jarayonda o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish ta'lim tizimi samaradorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu jarayonni ilmiy asosda tashkil etish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan samarali pedagogik yechimlarni joriy etish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayeva M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
2. Xasanboev J., To'raqulov X. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
3. Muslimov N.A. Kasbiy ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2021.
4. Klarin M.V. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Moskva: Pedagogika, 2019.
5. Markova A.K. O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi. – Moskva: Prosveshcheniye, 2018.
6. Zimnyaya I.A. Pedagogik kompetensiyalar nazariyasi. – Moskva: Logos, 2020.
7. Selevko G.K. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Moskva, 2019.
8. UNESCO. Teacher Professional Development Framework. – Paris, 2021.
9. OECD. Improving Teacher Professionalism. – Paris, 2020.